

O akčním hrdinovi, jenž se učil trpělivosti

j+s 4. 2. 2024

Kdyby nás Bůh neměl rád, vypadal by náš život jinak, mnohem hůř. Tušíme to. Ale jsou chvíle, kdy se člověk rozhlíží, kdo by mu tak pomohl, když jsme v úzkých. Rozhlížejte se tedy a pozorně naslouchejte, ať zvíte, že vás Bůh nepřenechá žádným zákonitostem a silám, které z vás ždímají energii a elán, sotva vyjde slunce a až do tmy, ani běsům a přízrakům, kteří se o vás ucházejí potmě, když vyjde měsíc. Nedejte se, nemají vám co vládnout, protože váš životní start, běh i cíl chrání svým požehnáním sám Bůh, který vás má rád. Amen.

1Kr 19,4-13: Šel den cesty pouští, až přišel k jednomu trnitému keři a usedl pod ním; přál si umřít. Řekl: „Už dost, Hospodine, vezmi si můj život, vždyť nejsem lepší než moji otcové.“ Pak pod tím keřem ulehl a usnul. Tu se ho dotkl anděl a řekl mu: „Vstaň a jez!“ Vzhlédl, a hle, v hlavách podpopelný chléb, pečený na žhavých kamenech, a láhev vody. Pojedl, napil se a opět ulehl. Hospodinův anděl se ho však dotkl podruhé a řekl: „Vstaň a jez, máš před sebou dlouhou cestu!“ Vstal, pojedl, napil se a šel v síle onoho pokrmu čtyřicet dní a čtyřicet nocí až k Boží hoře Chorébu. Tam vešel do jeskyně a v ní přenocoval. Tu k němu zaznělo slovo Hospodinovo. Bůh mu řekl: „Co tu chceš, Elijáši?“ Odpověděl: „Velice jsem horlil pro Hospodina, Boha zástupů, protože Izraelci opustili tvou smlouvu, tvé oltáře zbořili a tvé proroky povraždili mečem. Zbývám už jen sám, avšak i mně ukládají o život, jak by mě o něj připravili.“ Hospodin řekl: „Vyjdi a postav se na hoře před Hospodinem.“ A hle, Hospodin se tudy ubírá. Před Hospodinem veliký a silný vítr rozervávající hory a tříštící skály, ale Hospodin v tom větru nebyl. Po větru zemětřesení, ale Hospodin v tom zemětřesení nebyl. Po zemětřesení oheň, ale Hospodin ani v tom ohni nebyl. Po ohni hlas tichý, jemný. Jakmile jej Eliáš uslyšel, zavinul si tvář pláštěm, vyšel a postavil se u vchodu do jeskyně. Tu mu hlas pravil: „Co tu chceš, Elijáši?“

Mt 6,34: Nedělejte si tedy starosti o zítřek; zítřek bude mít své starosti. Každý den má dost na svém trápení.

I. Předběžné vítězství

Čtyři sta padesát Baalových proroků a jen jediný Hospodinův – tak vypadal zápas na hoře Karmel, kde se mělo ukázat, kdo je doopravdy Bůh a kdo ne. Pravidla, jak to poznat, určil Eliáš a Baalovi proroci na ně přistoupili. Podle těch pravidel vyhrál Hospodin a Eliáš vyburcoval lidi, aby poražené Baalovy proroky pobili. „Na tohle vítězství se nezapomene,“ liboval si a částečně měl

pravdu: Baalovi zastánci mu to skutečně nezapomněli. Taky neodpustili a královna Jezabel vydala rozkaz k jeho likvidaci. Jak o tom smýšleli ostatní lidi, to nevíme. Zpráva o náboženském masakru se asi rozkřikla, takové zvěsti se šíří rychle, ale na víru lidí měla asi menší vliv, než by Eliáš rád.

Idol bohatství a zdaru (tehdy zvaný Baal) na Karmelu prohrál, ale nezmi-
zel, protože je přitažlivý a vždycky se někudy vrátí. Hlásil se k němu i Eliášův protivník, král Achab. Král to byl politicky obratný a ekonomicky velmi úspěš-
ný, což z něj však ještě nedělá dobrého panovníka. Bible o něm praví, že činil, co bylo v Božích očích zlé. Bohatství a zdar může být něco jako bonus navíc, ale není to cíl našeho snažení a díla: cíl je to, co je v Božích očích dobré, a to ostatní nám bude přidáno. Achab činilo, co bylo zlé, a úspěch to nespraví.

Sázka Eliáše s králem skončila sice očividnou porážkou Baalova fanklubu, ale že by to na lidi mělo trvalý vliv a že by to Baala jednou provždy vyřadilo ze hry, to se říct nedá. Všechno, co člověk definitivně vybojuje (nebo prohraje), bývá dost provizorní a jen do času.

II. Co vidím

Přes čtyři stovky Baalových proroků a proti nim jediný Hospodinův, který zůstal. Tak to o sobě říká Eliáš, ale to už se na něm podepsala malomyslnost, která člověka někdy popadne. Že je úplně poslední Hospodinův prorok, to říkal ještě před tou vřavou na Karmelu, ale pravdu v tom neměl. Bible vypráví o statečném úředníku Obadjášovi, který v té době přes královský zákaz tajně ukrýval a zásoboval hned stovku dalších Božích proroků. Ale i kdyby tu tihle ukrytí věřící nebyli nebo kdyby se na ně nedalo spolehnout, vždycky se může objevit nějaký nečekaný Boží posel, který se vám postará o psychickou podporu a o jídlo. Což se tady stalo. (Může se stát i vám a může se stát i to, že vám Bůh na chvíli přidělí roli takového anděla.)

Eliáš, stížen depresivními myšlenkami, to chce ukončit a povídá Bohu: „Už dost, Hospodine, vezmi si můj život, vždyť nejsem lepší než moji otcové.“ Chápu ho, že ho to mrzí. Ani já nejsem lepší než moji předkové. Ale že by tím náš život ztratil cenu a smysl, nejsme-li lepší než ti před námi? Možná Eliáš takové předsevzetí a představu měl: snad ani ne o vlastních kvalitách, ale o schopnosti účinně mezi lidmi prosadit pravou víru. Otcům to šlo ztuha, zdlohavě, samý kompromis a oklika; chtělo by to proroka pevné ruky. Což nevyšlo a já jsem už poslední věrný a končím, pravil.

Tamten anděl mu dodal kuráž a taky jídlo a poslal jej na Boží horu. Eliáš se tam vydal. Možná proto, aby na důstojném místě oplakal Boží porážku v tomto národě. Asi jako kdybychom dnes v kostele či katedrále truchlili, že v téhle zemi už Boží milost a láska nic neváží a pranic není platná. Ještě včera

to vypadalo jinak: to se slavilo veliké Boží vítězství a že pravda vyhrává. Tak to aspoň slavil Eliáš, ale dnes to všechno vidí úplně jinak a zklamaně jde pohřbít naděje a zlomit hůl nad svým národem. Ono to přitom není tak, že by v téhle zemi už Boží milost a láska nebyly nic platné; problém je v tom, že on, Eliáš, to tak vidí. A každý, kdo to v kterékoli době taky tak vidí, by si měl – ještě než začne nad lidmi vynášet soudy – na tenhle případ vlčí mlhy vzpomenout. Boží hlas na konci příběhu zmíní, že v lidu, nad nímž zklamaný akční hrdina Eliáš už lámal hůl, zachová Hospodin sedm tisíc věrných, což je symbolické číslo, které by se dalo přeložit: kupodivu hodně, mnohem víc, než bys čekal.

III. Co chci

I stalo se, když nocoval v jakési jeskyni, že uslyšel Boží hlas: „Co tu chceš?“ zeptal se Hospodin. Ta otázka se srozumitelně táže, co má Eliáš na programu a oč usiluje. Hle, co odpověděl: „Velice jsem horlil pro Hospodina, Boha zástupů, protože Izraelci opustili tvou smlouvu, tvé oltáře zbořili a tvé proroky povraždili mečem. Zbývám už jen sám, avšak i mně ukládají o život, jak by mě o něj připravili.“

Tak ještě jednou. Bůh se ptá: „Proč jsi přišel, co potřebuješ a jak bys to chtěl dál?“ a dostane odpověď: „Co já už toho zakusil a zažil, jak já se snažil, ale podívej se na ně, jací jsou, jak si ničeho neváží, všechno kazí a už i já jsem jim na obtíž!“ Bůh se ptal na budoucnost a jako odpověď mu Eliáš podá výčet toho, co prožívá jako křivdu a důvod k lítosti. Člověk ho chápe, důvodů ke zklamání už vstřebal dost, ale jako budoucí program tohle fungovat nebude a nemůže – protože v tom nějak chybí, co vlastně chce a co by si díky Boží pomoci přál. Neřekl si o novou šanci, a přece mu ji Bůh poskytl: „Vstaň a postav se před Hospodinem,“ řekl. Takhle se to totiž tenkrát říkávalo – stát před Hospodinem znamenalo být v jeho službách. Vzpomeň si, či jsi, a vrať se zpět, rozumí se do světla Boží spolehlivosti a lásky.

Když o nějakých 25 století později přijdeme do kostela, ta otázka tu pořád ještě je: Jak na tom jste s Boží láskou, víte o ní? Jak jste na tom se svou věrností pravdě, nevzdali jste jí? Jak jste na tom s důvěrou k Bohu, dáváte jí v životě dost prostoru? Co vlastně od Boha a co do života chcete? Dá se na to po eliášovsku malomyslně odpovědět: „Nic. Víš, jací jsou lidi, a já jdu od toho.“ Boží reakci jsme slyšeli: „Vím, jací jsou lidi, a ty vstávej a vrať se zpátky do světla spolehlivé Boží věrnosti a lásky.“

IV. Anděl

Jeden Boží posel pravil na začátku evangelia jistému Zachariášovi, že jeho syn (Jan zvaný Křtitel) bude ve stylu proroka Eliáše obracet srdce otců k synům.

Vždyť cokoli dnes uděláte, bude v budoucnu důležité, tak to sobě a potomkům nezavařte. Prorok Eliáš, kterého anděl zmínil jako vzor, to však v příběhu, který jsme nakousli, sám potřebuje slyšet, protože je se silami u konce a lidi mu jdou na nervy. To se stává, ale Bůh to umí řešit. Lidským úkolem není vymýtit zlo. Zlo se vymýtit nedá, to tu bude s námi pořád, a tak i zápas proti němu bude zapotřebí pořád. Což se v Bibli připomíná: Cokoli dnes uděláte, bude zítra důležité. Tak se o zítřek nestrachujte (vždyť každý den má dost vlastních starostí, i zítřek je bude mít) a dělejte dnes, co je v Božích očích dobré. Zítra se ukáže, že to mělo cenu.

Eliáš by rád, aby lidi přestali posluhovat přitažlivým, leč nebezpečným ideálům, a ověřil si, že není v jeho silách toho dosáhnout (ani velkolepou podívanou ani nelítostným násilím). Tak kouká, co s tím udělá Bůh a jak se to asi projeví: Jako víchř, který všechno špatné smete? Nebo jako zemětřesení, které zbourá lidské jistoty? Nebo jako oheň, jemuž se nic neubrání? Všechno se to občas děje, ale Boží řešení v tom Eliáš nenašel. To bylo k zaslechnutí až později, v tichém hlasu, který nás ujistil, že u Boha zvítězil ten, kdo v životě miluje. (Ten hlas je tak tichý, že ho v lidské vřavě nebývá slyšet, ale velkolepou podívanou ani nelítostným násilím ho nahradit nejde.)

Co vlastně od Boha a do života chcete? zní otázka, kterou jsme podědili. Naši dost dávní předkové, kteří pokus o odpověď hodili na papír a říkali mu katechismus, napsali zhruba tohle: Jistotu, že nepatříme sami sobě, ale tobě, Bože, to chceme a z toho máme životní radost. Světlo Boží milosti chceme, abychom se neutrápili starostmi o zítřek. Chceme hledat spravedlnost tvého milosrdenství a její moudrost.

Poslání a požehnání

Když vám docházejí síly, lidi vám jdou na nervy a naděje se ztrácí jako v mlze, nebojte se: to všechno se stává, ale Bůh to umí řešit. Vraťte se do světla jeho věrné lásky a hledejte spravedlnost jeho království, které se nám přiblížilo. O zítřek se nestrachujte (teprve uvidíme, jaké další starosti zítřek přinese), ale starejte se, abyste právě dnes prožívali a dělali, co je v Božích očích dobré. Zítra se ukáže, že to mělo cenu.

Sám Bůh pokoje se stará o to, abyste mu mohli patřit i se všemi svými šrámy na duši a jizvami na těle i na pověsti, se všemi zklamáními i nadějemi, které prožíváte. Zve vás k životu v lásce, kterou nás v Kristu zahrnul, a je věrný: své milosrdenství vám neodejme. Amen.